

Algemeene bepalingen omtrent de examens en de toelatingen in de Zuid-Afrikaansche Republiek Transvaal

<https://hdl.handle.net/1874/234823>

MM 11407

Br. 1894 II, 25

2.1894
252
6

ALGEMEENE BEPALINGEN

OMTRENT

DE EXAMENS

EN

DE TOELATINGEN,

IN DE ZUID-AFRIKAANSCHIE REPUBLIEK

TRANSVAAL.

Goedgekeurd en vastgesteld bij besluit van den Edel Achtb. Volksraad
art. 1145, d.d. 18 Juli 1887,

gewijzigd bij besluiten van den Edel Achtb. Eersten Volksraad art. 356
d.d. 2 Juni 1892, en art. 1241 d.d. 30 Augustus 1903.

Eensluidend met de oorspronkelijke uitgaaf ter Staatsdrukkerij
te PRETORIA verschenen.

HEUSDEN,
L. J. VEERMAN.

Zie achterzijde van het omslag.

ALGEMEENE BEPALINGEN

OMTRENT

DE EXAMENS

EN

DE TOELATINGEN,

IN DE ZUID-AFRIKAANSCH E REPUBLIEK

TRANSVAAL.

Goedgekeurd en vastgesteld bij besluit van den Edel Achtb. Volksraad
art. 1145, d.d. 18 Juli 1897,

gewijzigd bij besluiten van den Edel Achtb. Eersten Volksraad art. 356
d.d. 2 Juni 1892, en art. 1241 d.d. 30 Augustus 1893.

Eensluitend met de oorspronkelijke uitgaaf ter Staatsdrukkerij
te PRETORIA verschenen.

HEUSDEN,
L. J. VEERMAN.

Algemeene Bepalingen

OMTRENT DE

Examens en de Toelatingen.

ART. 1. De Letterkundige Examens en de Onderwijzers-examens beginnen op den eersten Dinsdag van de maanden Maart en September. De Schoolwedstrijd wordt alleen in September gehouden.

De Rechtsgeleerde Examens, het Examen voor Landmeetkunde en het Examen voor Chemist en Drogist beginnen op den derden Dinsdag van de maanden Maart en September.

2. Een ieder, die eenig Examen wenscht af te leggen, zal verplicht zijn één maand van te voren van zijn voornemen schriftelijk kennis te geven aan den Secretaris van den Raad, tevens overleggende een getuigschrift van goed gedrag, benevens zulke andere getuigschriften als bovendien mochten worden voorgeschreven.

3. Alle Examens zullen zooveel doenlijk mondeling zoowel als schriftelijk geschieden.

4. De Examens worden te Pretoria gehouden en verder, voor zoover mogelijk en raadzaam, ook op andere middelpunten, waar naar het oordeel van den Raad van Examinatoren zich een genoegzaam aantal kandidaten voor eenig Examen heeft aangemeld, om een speciale voorziening voor dezulken te rechtvaardigen. De examens buiten Pretoria zullen op last van den Raad van Examinatoren geleid worden door de Inspecteurs van Scholen, aan wie ook het mondeling onderzoek, bij eenig Examen voorgeschreven, wordt toevertrouwd, van welk mondeling onderzoek rapport wordt gedaan aan den Raad van Examinatoren. De Inspecteurs van Scholen zijn ambtshalve tot het leiden van deze Examens verplicht, doch zullen als vergoeding voor buitengewone reis- en verblijfkosten en voor dit bijkomend werk eene belooning van p. st. 2.2 genieten voor elken dag, waarop door hen dus een Examen geleid wordt. Bij onvermijdelijke verhindering van den Inspecteur heeft de Raad van Examinatoren de bevoegdheid een anderen bevoegden persoon in zijne plaats te benoemen.

5. Behalve de drie bij Wet no. 13, 1886, art. 10, bepaalde prijzen voor de hoogstgeslaagde kandidaten bij het Examen van den Schoolwedstrijd, zal een certificaat worden toegekend aan iederen kandidaat, die aan de eischen van dit Examen voldoet, overeenkomstig dezelfde bepalingen als vastgesteld voor de Onderwijzersexamens

6. De Examens zullen gehouden worden van 9 uur 's morgens tot 12 uur 's middags, en van 2 tot 5 uur 's namiddags op iederen daarvoor bepaalden dag; zullende het aan geen kandidaat vrijgelaten worden om de Examenzaal te verlaten, vóór dat hij zijne schriftelijke antwoorden op de gestelde vragen heeft ingeleverd.

7. In alle gevallen, waar gedurende het Examen van verboden hulpmiddelen gebruik wordt gemaakt, zal de schuldige kandidaat onderworpen zijn aan het uitschrijven van zijn naam van de kandidatenlijst.

8. Tot de Onderwijzersexamens zal niemand worden toegelaten, die op den dag van het Examen niet den leeftijd van 15 jaar bereikt heeft.

9. Niemand zal tot een Examen worden toegelaten, tenzij hij één maand vóór het Examen, waarbij hij als kandidaat wensch op te treden, aan den Secretaris betaald heeft 't volgende bedrag:

a.	voor 't Onderwijzersexamen, 3e klasse	p. st. 2
	» » 2e »	3
	» » 1e »	4
b.	voor den 2en graad Letteren en Wetenschappen	6
	» » 1en » » » »	10
c.	voor 't Examen in de Rechtsgeleerdheid van den	
	3en graad	8
	2en »	12
	1en »	15
d.	voor 't Examen in de Landmeetkunde	15
e.	» » voor Apotheker of Chemist en Drogist	5

10. Als een kandidaat zich terugtrekt, of niet het vereichte aantal punten behaalt, zal het bedrag, door hem aan den Secretaris betaald, niet worden teruggegeven; doch hij zal gerechtigd zijn, bij het daarop volgend Examen weder als kandidaat op te treden, zonder verdere betaling van Examengelden.

11. Kandidaten voor het Examen van den Schoolwedstrijd moeten minstens twee achtereenvolgende jaren onmid-

dellijk vóór het Examen, geregeld aan een of meer der ondersteunde leerinrichtingen in de Z. A. Republiek onderwijs genoten hebben, voor dat zij kunnen toegelaten worden om mede te dingen; waarvan schriftelijk bewijs in te zenden bij den Secretaris van den Raad, een maand vóór het Examen.

De leerlingen van het Gymnasium te Pretoria zijn uitgesloten van dezen wedstrijd.

Dezelfde kandidaat kan niet meer dan tweemaal tot den Schoolwedstrijd toegelaten worden.

Iemand die den ouderdom van 18 jaren bereikt heeft, kan niet tot den Schoolwedstrijd worden toegelaten.

Dit Examen zal afgenomen worden op zulke plaats of plaatsen als in elk geval door den Raad van Examinatoren zal bepaald worden.

Dit Examen zal een aanvang nemen op den 1sten Dinsdag in de maand September van elk jaar.

12. Voor onderwijzers zullen er drie examens zijn, achtereenvolgens opklimmende, namelijk: Examen derde klasse, Examen tweede klasse en Examen eerste klasse. Wie een hooger rang als onderwijzer verlangt dan het diploma eerste klasse, legt Examen af in Letteren en Wetenschappen, waarin twee graden zullen zijn.

13. In alle Examens zullen degenen, die twee-derde der vereischte punten verkregen hebben, vermeld worden *met lof* gepasseerd te zijn.

14. Niemand zal toegelaten worden tot het Examen van de 3de klasse in de Rechtsgeleerdheid, tenzij hij in 't bezit is van het Onderwijzers-Certificaat der 3de klasse, of een voldoende Examen heeft afgelegd in de vakken *b, c, d, f, g, h, i* en *l* van het programma voor dat Examen gesteld. Dit voorbereidend Examen zal de kandidaat onmiddellijk vóór het Rechtsgeleerd Examen kunnen doen; voor welk voorbereidend Examen hetzelfde bedrag moet betaald worden als vermeld onder 8a. Niemand zal toegelaten worden tot het Rechtsgeleerd Examen der 2de klasse, tenzij hij in 't bezit is van het Onderwijzers-Certificaat der 1ste klasse, of een voldoende Examen heeft afgelegd in de vakken *a, c, e, f, g, h* en *i* van het programma voor dat Examen gesteld; voor welk Examen hetzelfde bedrag moet betaald worden als vermeld onder 8a. Niemand zal toegelaten worden tot het Rechtsgeleerd Examen der 1ste klasse, tenzij hij eerst een Certificaat in de Letteren en Wetenschappen van den 2den rang zal verkregen hebben, of zoodanig ander Certificaat als door den Raad van Examinatoren zal beschouwd worden van gelijke waarde te zijn.

15. Niemand zal toegelaten worden tot het Examen in de

Landmeetkunde, tenzij hij in 't bezit is van het Onderwijzers-certificaat der 1ste klasse, of een voldoende Examen heeft afgelegd in de vakken *a, c, e, f, g, h* en *i* van het programma voor dat Examen gesteld; voor welk Examen hetzelfde bedrag moet betaald worden als vermeld onder *8a*.

Niemand zal toegelaten worden tot het Examen voor Apotheker of Chemist en Drogist, tenzij hij in het bezit is van het onderwijzers-Certificaat der 2de klasse, (hetwelk ook moet insluiten de volgende optioneele vakken: de Engelsche taal, de Meetkunde en de Stelkunde); of een voldoende Examen heeft afgelegd in de vakken *b, c, e, f, g, h, j* en *k* van het programma voor dat Examen gesteld, en in de optioneele vakken bovengenoemd. Voor dit Examen moet ook hetzelfde bedrag betaald worden als onder art. *8a* vermeld.

16. De Raad is bevoegd, onder nadere goedkeuring der Regeering, te bepalen, welke waarde aan buitenlandsche Certificaten of Diploma's zal worden toegekend, welke vrijstellingen ten aanzien van Examens, of deelen daarvan, op zulke Certificaten of Diploma's zullen worden verleend, en welke toelatingen daarop kunnen geschieden met of zonder voorbehoud van aanvullings-voorschriften, met bepaling van het bedrag voor zulke toelatingen te voldoen.

17. De Raad zal bevoegd zijn voorziening te maken voor die onvoorziene gevallen, welke niet in deze bepaling zijn vermeld, onder nadere goedkeuring der Regeering.

BESLUITEN

omtrent de al of niet gelijkstelling of gedeeltelijke gelijkstelling van Letterkundige- en Onderwijzers-Examens in de Kaapkolonie met de respectieve Examens in de Z.-A. Republiek, als vastgesteld volgens art. 16 der Algemeene Bepalingen van den Raad van Examinatoren en bekrachtigd bij Uitv. Raadsbesluit, art 282, dd. 23 Mei 1893.

I. *Omtrent 't Examen van den Schoolwedstrijd der Z. A. R. en 't School Elementary Ex. in de Kaapkolonie*, wordt besloten: „Aangezien er zoo weinig vakken zijn die overeenstemmen, en dan nog slechts ten deele, is bij *deze* Examens geen gelijkstelling mogelijk”

II. *Omtrent 't Onderwijzersexamen 3de klasse alhier en 't School Higher Examination*: „Beide Examens worden *gedeeltelijk gelijk* gesteld, zoodat houders van het Certificaat van laatstgenoemd Examen uit de Kaapkolonie vóór toetolating als Onderwijzer 3de klasse alhier, een Aanvullingsexamen moeten passeeren in de volgende acht (8) vakken van 't program : (A) der 3de klasse :

- a. Bijbelsche Geschiedenis,
- b. (Hollandsch) Lezen,
- c. Recitatie,
- e. Vormleer,
- j. Opvoedkunde,
- k. Praktisch onderwijzen,
- l. Natuurkunde,
- m. Zangkunde,

mits ze bij 't «Hon. Examen» ook in 't Hollandsch voldaan hebben.

Echter zal, daar bij 't laatstgenoemd Examen slechts 20 pct. in elk vak vereischt wordt om te passeere, bij de bovengenoemde vakken bijzonder op het Hollandsch der kandidaten moet gelet worden ”

III. *Omtrent 't Examen voor Onderwijzer 3de klasse en dat voor Third Class Teacher's Certificate*: „Beide Examens worden in zooverre gelijkgesteld, dat houders van laatstgenoemde Certificaat voor toelating als Onderwijzer alhier, kunnen volstaan met een aanvullings(onderwijzers)examen 3de klasse in de navolgende zeven (7) vakken van 't programma (A) :

- a. Bijbelsche Geschiedenis,
- b. Lezen (Hollandsch),
- c. Recitatie,
- e. Vormleer,
- h. Geschiedenis van Zuid-Afrika en de Zuid-Afr. Republiek in 't bijzonder,
- z. Aardrijkskunde, idem,
- l. Natuurkunde.»

IV. «Met 't *Onderwijzersexamen 2de klasse* wordt het Examen voor *Middle Class Teachers Certificate* gelijk gesteld, behoudens een Aanvullingsexamen in de navolgende vijf (5) vakken van 't program voor Onderwijzers 2de klasse (B):

- a. Bijbelsche Geschiedenis,
- b. Lezen (Hollandsch),
- d. Vormleer,
- g. Geschiedenis der Zuid-Afr. Republiek. Beknopt overzicht der Wereldgeschiedenis,
- h. Algemeene Aardrijkskunde, die van Zuid-Afrika en van de Zuid-Afr. Republiek in 't bijzonder, benevens de beginselen van Wis- en Natuurkundige Aardrijkskunde.

NB. Ook bij deze aanvullings-onderwerpen zal streng getoet moeten worden op des kandidaats kennis van het Hollandsch, daar de aantekening betreffende die taal op zijn Diploma geen genoegzame waarborg daarvoor aanbiedt.»

V. «Met ons *Onderwijzersexamen der 1ste klasse* wordt *Intermediate Ex. in Arts, Univ. C. of G. H.* gelijk gesteld, behoudens een Aanvullingsexamen in de navolgende zes (6) vakken voor 't Onderwijzersexamen 1ste klasse alhier (C):

- a. Hollandsche Taalkunde,
- b. Overzicht der Hollandsche Letterkunde enz.,
- h. Algemeene Geschiedenis,
- z. Natuurkunde en Natuurlijke Historie,
- j. Onderwijsleer,
- k. Beginselen van de Theorie der Muziek.»

VI. «Met het *Examen 2den graad in Letteren en Wetenschappen* wordt 't *Intermediate Ex. in Arts. Univ. C. of G. H.* gelijk gesteld, behoudens een Aanvullingsexamen in de volgende vijf (5) vakken van 't program voor den 2den graad Letteren en Wetenschappen (1):

- a. Hollandsche Taal en Letterkunde
- d. Overzicht der Algemeene Geschiedenis.
- e. Eén der drie volgende talen, naar verkiezing van den Examinandus:

1. De Grieksche Taal: Taalkunde, vertalen van eenvoudige volzinnen in 't Grieksch, vertalen uit Xenophon's Anabasis.
2. De Fransche Taal: Taalkunde, stijloefeningen, dictaat, vertalen uit de eene in de andere taal,
3. De Duitsche Taal: als boven.»

II. *d.* De Natuurkunde en de Natuurlijke Historie, benevens de beginselen der Scheikunde.

VII. Met het «*Examen van den 1sten graad in Letteren en Wetenschappen* der Z. A. R. wordt gelijk gesteld «*B. A. Ex. in Arts*» der Univ. C. of G. H. (wat het Letterkundig Philosophisch B. A. betreft), behoudens een Aanvullingsexamen in de vier (4) navolgende vakken van den 1sten graad Letteren en Wetenschappen (1):

- a.* Hollandsche Taal- en Letterkunde, enz.,
- c.* De Duitsche of de Fransche taal,
Ingeval bij 't Intermediate ex. niet reeds de Grieksche taal werd genomen, is ook daarin Aanvullingsexamen noodig,
- f.* Geschiedenis.

Wat het Wiskundig B.A. betreft, daarop wordt nog een Aanvullingsexamen vereischt in de navolgende vier (4) vakken van den 1sten graad Letteren en Wetenschappen (1):

- a.* De Hollandsche Taal- en Letterkunde, enz.,
- c.* De Duitsche of de Fransche taal,
- e.* De Grieksche taal,
- f.* Geschiedenis.

NB. Het Matriculatie-Certificaat der Kaapsche Universiteit kan niet met eenig Onderwijzers-Certificaat in deze Republiek gelijk gesteld worden.

AANGAANDE DE RECHTSGELEERDE EXAMENS.

«Kandidaten, die in 't bezit zijn der hieronder genoemde Kaapkolonische certificaten, zullen worden toegelaten tot het Examen van de *3de Klasse in de Rechtsgeleerdheid*, mits een voldoende Aanvullingsexamen doende in de daarachter genoemde onderwerpen van het *Onderwijzersexamen der 3de Klasse* in deze Republiek:

I. *School Elementary*—wordt niet in aanmerking genomen.

II. *School Higher* + *b* (Lezen) + *c* (Rec.) + *g* (Taalk) + *h* (Gesch.) + *i* (Aardrijksk) + *l* (Natuurk.)

NB. Bij het examineeren van de papieren van kandidaten, die een dezer Aanvullingsexamens hebben af te leggen, zal bijzonder op hunne praktische kennis van de Hollandsche taal gelet worden.

III. *Third Class Teachers* + *b* (Lezen) + *c* (Rec.) + *g* (Taalk.) + *h* (Gesch.) + *i* (Aardr.) + *l* (Natuurk.)

IV. *Matriculation* + *b* (Lezen) + *c* (Rec.) + *g* (Taalk.) + *h* (Gesch.) + *i* (Aardr.)

V. *Middle Class Teachers* + *b* (Lezen) + *c* (Rec.) + *g* (Taalk.) + *h* (Gesch.) + *i* (Aardr.)

VI. *Intermediate Ex. in Arts* + *g* (Taalk.) + *h* (Gesch.)

VII. *Bachelors of Arts* hebben geen Aanvullingsexamen af te leggen, mits zij bij hun examen in het Hollandsch voldaan hebben.

ONDERWIJZERSEXAMEN EERSTE KLASSE.

Het Onderwijzerscertificaat 1ste Klasse (aanvulling), noodig voor het *Rechtsgelerd examen der 2de Klasse*, zal worden toegekend aan kandidaten, die de volgende Kolonische eertificaten bezitten. mits door hen een voldoende Examen wordt afgelegd, in de daarachter genoemde vakken van het Onderwijzersexamen der 1ste Klasse:

I. *Matriculation* + *a* (Taalk.) + *h* (Alg. Gesch. etc.)

II. *Intermediate Cert. in Arts* + *a* (Taalk.) + *h* (Alg. Gesch. etc.)

III. *Bachelor of Arts* + *a* (Taalk.)

Vereischten voor de Examens.

VEREISCHTEN VOOR HET EXAMEN VAN DEN SCHOOLWEDSTRIJD.

---

a. *Bijbelsche Geschiedenis*: — Oud en Nieuw Testament in geregeld geschiedkundig verband.

b. *Lezen*: — Duidelijk en vloeiend lezen, met inachtneming der leestekens en van de beteekenis der woorden.

c. *Rekenkunde*: Getallen van 1 tot 1,000,000. Herleiding. De hoofdregels, met toepassing op het stelsel van maten, munten en gewichten in Zuid-Afrika in gebruik. Praktijk (Eng. Practice). Gewone breuken. Beredeneerde oplossing van vraagstukken en de Romeinsche cijfers.

d. *Schrijven*: — Groot, klein en middelsoort schrift.

e. *Recitatie*: — Minstens 30 regels van een bekenden Hollandschen dichter goed uit het hoofd voor te dragen.

f. *Spraakkunst*: — Kennis der woordsoorten, grondbegrippen der geslachten en naamvallen. Volledige vervoeging en verbuiging. Ontleding van enkelvoudige en samengestelde zinnen. Leer van het zinsverband. Dictaat. Een eenvoudig opstel of brief over een gegeven onderwerp.

g. *Zangkunde*: — Theoretische en praktische kennis der noten in de Psalmboeken gebruikt en van eenvoudige zangstukjes (één- en meerstemmig).

h. *Geschiedenis*: — Geschiedenis van Zuid-Afrika in geregelde volgorde, van 1486—1806.

i. *Aardrijkskunde*: — Aardrijkskunde van Zuid-Afrika, voornamelijk die van de Zuid-Afrikaansche Republiek.

j. *Vormleer*: — Kennis van lijnen en vlakken.

De helft van het gestelde getal punten wordt vereischt om in dit Examen te passeeren en een derde in elk afzonderlijk vak; doch in a, b, c, d en f moet de kandidaat boven een derde zijn.

VEREISCHTEN VAN DE ONDERWIJZERSEXAMENS.

A. Vereischten voor het Onderwijzers-examen, derde klasse.

a. *Bijbelsche Geschiedenis*: — Oud en Nieuw Testament in geregeld geschiedkundig verband.

b. *Lezen*: — Duidelijk en vloeiend lezen, met inachtneming der leestekens en van de beteekenis der woorden.

c. *Recitatie*: — Minstens 50 regels van een bekenden Hollandschen schrijver goed uit het hoofd voor te dragen.

d. *Rekenkunde*: — Dezelfde vereischten als voor het Examen van den Schoolwedstrijd, benevens tiendeelige breuken, renteberekening (enkelvoudigen en samengestelden interest), winst en verliesrekening, verhouding, gezelschapsrekening en menging.

e. *Vormleer*: — Lijnen, vlakken en regelmatige lichamen.

f. *Schrijven*: — Schoon- en kunstschrijven.

g. *Taalkunde*: — De geheele taalkunde, met uitzondering van de woordvorming. Een opstel of brief over een gegeven (concreet) onderwerp. Dictaat.

h. *Geschiedenis*: — De geheele geschiedenis van Zuid-Afrika en die van de Zuid-Afrikaansche Republiek in 't bijzonder. Beknopt overzicht der Nieuwe Wereldgeschiedenis, meer bijzonder die van Europa sedert 1789.

i. *Aardrijkskunde*: — De hoofdtrekken der algemeene Aardrijkskunde en de Aardrijkskunde van Zuid-Afrika in 't bijzonder.

j. *Opvoedkunde*: — De beginselen van de pædagogiek en Schoolinrichting, met inbegrip van de methode van aanschouwings-onderwijs.

k. *Praktisch Onderwijzen*: — Applicanten moeten bevredigende bewijzen overleggen, dat zij voldoende bedreven zijn in de praktijk van het Onderwijs, of anders in tegenwoordigheid en ten genoegen van den Raad van Examinatoren of van een door hen benoemden deskundige, een of ander gegeven onderwerp met eene klas van leerlingen behandelen.

l. *Natuurkunde*: — De algemeene eigenschappen der lichamen, de voornaamste werktuigen, die berusten op de leer der krachten, de barometer en de thermometer.

m. *Zangkunde*: — Als voor 't Examen van den Schoolwedstrijd.

De helft van het gestelde getal punten wordt vereischt om in dit Examen te passeeren en een derde in elk afzonder-

derlijk vak; doch in a, b, d, f en g moet de kandidaat boven een derde zijn.

B. Vereischten voor het Onderwijzersexamen, tweede klasse.

a. *Bijbelsche Geschiedenis*: — Oud en Nieuw Testament in geregeld geschiedkundig verband.

b. *Lezen*: — Als voor Onderwijzersexamen IIIe klasse.

c. *Rekenkunde*: — Als voor Onderwijzersexamen IIIe klasse, benevens evenredigheden, rekenkundige, meetkundige en harmonische reeksen, vierkante en kubieke machten en wortels.

d. *Vormleer*: — Als voor Onderwijzersexamen IIIe kl.

e. *Schrijven*: — Schoon- en kunstschrijven.

f. *Taalkunde*: — De geheele taalkunde, met inbegrip van de woordvorming en den zinsbouw. Een opstel over een gegeven onderwerp (abstract). Dictaat.

g. *Geschiedenis*: — De geschiedenis van Zuid-Afrika. Beknopt overzicht der wereldgeschiedenis.

h. *Aardrijkskunde*: — De algemeene aardrijkskunde en die van Zuid-Afrika in 't bijzonder, benevens de beginselen van de wis- en natuurkundige aardrijkskunde.

i. *Opvoedkunde*: — Dezelfde vereischten als voor de opvoedkunde (theorie en praktijk) bij het Onderwijzersexamen derde klasse, benevens de kennis van de verschillende leerwijzen en van de verschillende methoden voor het handhaven van orde en tucht in de school.

j. *Natuurkunde*: — Beginselen der natuurkunde: 1o. Algemeene eigenschappen der lichamen; 2o. leer van evenwicht en beweging der lichamen in de drie aggregatie-toestanden; 3o. warmte-leer.

k. *Natuurlijke Historie*: — De beginselen van dierkunde en plantkunde: 1o. Kennis der inlandsche dieren en hunne klassificatie. 2o. Kennis der meest voorkomende inlandsche planten en hare klassificatie volgens het natuurlijk stelsel.

l. *Teekenen*: — De beginselen van het hand- en rechtlijnig teekenen.

m. *Zangkunde*: — Als voor 't examen van onderwijzers, derde klasse.

De helft van het gestelde getal punten wordt vereischt om in dit examen te passeeren en een derde in elk afzonderlijk vak; doch in de vakken a, b, c, e, g en i moet de kandidaat boven een derde zijn.

De volgende vakken zijn optioneel :

- a. Engelsch, Fransch of Duitsch : Lezen, dictaat, taalkunde (met uitzondering van de woordvorming), vertalen uit een dezer talen in 't Hollandsch en omgekeerd.
- b. Bepinselen der vlakke meetkunde en der stekunde.
- c. Nuttige en fraaie handwerken voor onderwijzeressen.
- d. Boekhouden,

Kandidaten, die in een dezer optioneele vakken de helft of meer dan de helft van het maximum punten behalen, krijgen voor dat vak eene bijzondere aantekening op hunne akte.

C. Vereischten voor het Onderwijzers-examen eerste klasse.

- a. *De Hollandsche Taalkunde.*
- b. *Overzicht van de Hollandsche letterkunde* ; kennis van een werk van een te voren opgegeven schrijver.
- c. *De Engelsche taal* : — Evenals Hollandsch onder a en b.
- d. *De Latijnsche taal.* (Taalkunde, overzetten van gemakkelijke volzinnen in het Latijn, vertalen uit Caesar's de Bello Gallico en Ovidius' Metamorphoses) òf de Fransche òf de Duitsche taal. Vereischten voor beide laatste talen dezelfde als die voor het Hollandsch vermeld onder a en b.
- e. *Rekenkunde* : — In haren geheelen omvang.
- f. *Vlakke Meetkunde* : — Tot en met de leer van in- en omgeschreven veelhoeken.
- g. *Stekunde* : — Tot en met de vergelijkingen van den eersten graad met twee of meer onbekenden.
- h. *Algemeene Geschiedenis* : — Algemeen overzicht ; grondige kennis van een opgegeven tijdvak ; leer der staatsinstellingen van Zuid-Afrika en van de Zuid-Afrikaansche Republiek in 't bijzonder
- i. *Natuurkunde en Natuurlijke historie* : — De algemeene beginselen, inzonderheid met toepassing op Zuid-Afrika.
- j. *Onderwijsleer* : — Theoretisch en praktisch.
- k. *Beginnelsen van de theorie der muziek.*

De volgende vakken zijn optioneel :

De Fransche of Hoogduitsche taal, waarvan de vereischten zijn als die voor het Hollandsch, vermeld onder a en b van dit program.

Kandidaten, die in een dezer optioneele vakken de helft

of meer dan de helft van het maximum punten behalen, krijgen voor dat vak eene bijzondere aanteekening op hunne akte.

Men zal ook een afzonderlijk examen kunnen afleggen in, en een afzonderlijk diploma kunnen verkrijgen voor de Engelsche taal, de Duitsche taal, de Fransche taal en de Wiskunde; de vereischten zijn dan voor deze vakken als boven omschreven

---

VEREISCHTEN VOOR HET EXAMEN IN DE HANDWERKEN.

Nuttige: —

1. *Naaien*: — Verschillende steken tot het vervaardigen van linnengoed, knoopsgaten en nestelgaten, stukjes inzetten.
2. *Knippen*: — Ondergoed en huishoudlinnen.
3. *Merken*: — Kruissteek, plattesteek en gaatjes.
4. *Linnenstoppen*: — Eenvoudigste steken.
5. *Mazen*: — Opgebreid goed.
6. *Breien*: — Kousen, kinderkleederen, stukjes inbreien, patronen uitzien.
7. Open Naaiwerk.
8. Koord, kwasten en franje maken.

Fraaie: —

1. *Haken*: — Voornaamste steken, kantjes, kinderkledingstukken, beurzen en patroontjes maken.
2. Witborduren: — Verschillende steken.
3. Tapisserie: — Plat, en relief, gobelin patronen en kleuren uitzien.
4. Koraalwerk.
5. Knoopen.
6. Filet Guipure en Antiek Stopwerk.
7. Point lacé en de kantsteken.
8. Tule- en kantdichten.
9. Borduurwerk in bonte kleuren (Crewelwerk).
10. Kruissteek-borduursel.
11. Macroméwerk.
12. Frivolitéwerk.
13. Applicationwerk.
14. Tule stoppen.
15. Mozaiekwerk.
16. Patronen teekenen en overbrengen.

Andere handwerken, hier niet opgenoemd, welke kandidaten kunnen vertoonen, als hout- of porceleinschilderen, kurk- of houtsnijden, boetseeren, bloemen maken van wol, leder

papier, was, veeren, visschubben, schelpen, zilverborduursel *e. m. a.* zullen bij de beoordeeling in aanmerking komen.

N.B. Kandidaten kunnen in Nuttige of Fraaie Handwerken of ook in beiden geëxamineerd worden.

TWEEDE GRAAD IN LETTEREN EN WETENSCHAPPEN.

I. Letteren:

a. *De Hollandsche taal*: — Taalkunde; letterkunde in 't algemeen; grondige kennis van werken van één opgegeven schrijver in proza en van één in poëzie.

b. *De Engelsche taal en letterkunde*: — Evenals in 't Hollandsch.

c. *Latijnsche taal*: — Spraakkunst, vertalen uit het Hollandsch in het Latijn, vertalen uit één der minder gemakkelijke proza-schrijvers en uit één der dichters, vooraf op te geven.

d. *Geschiedenis*: — Algemeen; één tijdvak grondig.

e. Een der volgende talen naar verkiezing van den examinandus:

De Grieksche taal: — Taalkunde, vertalen van eenvoudige volzinnen in 't Grieksch, vertalen uit Xenophon's Anabasis.

De Fransche taal: — Taalkunde, stijloefenen, diktaat, vertalen uit de eene in de andere taal.

De Duitsche taal: — Evenals in 't Fransch.

II. Wetenschappen:

a. *De Rekenkunde* in haren geheelen omvang.

b. *Stelkunde*: — Tot en met de vergelijkingen van den tweeden graad met één onbekende.

c. *Meetkunde*: — Als omschreven in onderwijzers-examen C.

d. *Natuurkunde en Natuurlijke Historie*: — Evenals bij 't onderwijzersexamen C, benevens de beginselen der scheikunde.

Aantal punten vereischt: de helft van het gestelde totaal, een derde in elk vak, meer dan een derde in I: a, c en d; II: a, b en c.

EERSTE GRAAD IN LETTEREN EN
WETENSCHAPPEN.

I. Letteren:

a. *De Hollandsche taal- en letterkunde* in 't algemeen; in 't bijzonder eenige opgegeven schrijvers,

b. *De Engelsche taal* evenzoo,

c. *De Duitsche of de Fransche taal*: — Spraak-
kunst; letterkunde beperkt tot de klassieke schrijvers,

d. *De Latijnsche taal*: — Taalkunde, thema's maken, vertalen uit 2 proza-schrijvers en uit 2 dichters, waarvan stukken vooraf worden opgegeven; vragen over taal, constructie en rhetorische figuren in die schrijvers; vertalen ad aperturam; geschiedenis, aardrijkskunde, mythologie in verband met de opgegeven schrijvers; Romeinsche antiquiteiten,

e. *De Grieksche taal*: — Taalkunde, construeeren, vertalen in 't Hollandsch of in het Latijn uit één der klassieke proza-schrijvers en één der klassieke dichters van te voren opgegeven, vragen over taal en constructie in die schrijvers, Grieksche antiquiteiten,

f. *Geschiedenis*: — Ook wijsgeerig beschouwd.

II. Wetenschappen: —

a. *De Rekenkunde* in haren geheelen omvang.

b. *Algebra*: — De hoofdregels, machtsverheffing, worteltrekking, grootste gemeene deeler, kleinste gemeene veelvoud, verhoudingen en evenredigheden, theorie der exponenten en wortels, permutatie, combinatie, binomium van Newton, eenvoudige en vierkantsvergelijkingen, rekenkundige, meetkundige en harmonische reeksen, de leer der logaritmen, oplossing van vraagstukken over rente en lijfrente door logaritmen,

c. *De vlakke meetkunde*,

d. *De vlakke driehoeksmeting*,

e. *De meetkunde van vlakke coördinaten*, met inbegrip van de verkorte notatie,

f. *Natuurwetenschap*: — Een der volgende vakken naar verkiezing:

Licht en Warmte,

Electriciteit,

Nat. Aardrijkskunde,

Geologie,

Chemie.

Aantal punten vereischt: de helft van het gestelde totaal, een derde in elk vak, meer dan een derde in I: a, d en f; II: a, b en d.

RECHTSGELEERDHEID.

Certificaat der eerste klasse.

(Noodig voor toelating als Advocaat).

Dit Examen is verdeeld in twee deelen. Kandidaten wordt aanbevolen, niet in beide deelen gelijktijdig Examen af te leggen.

Eerste deel.

- I. *Romeinsch Recht*: (Twee papieren)
  - a. Instituten van Justinianus (edit. Sanders),
  - b. Handboek van Professor Modderman.
- II. *Jurisprudentie*: (Twee papieren)
  - a. Austin's Jurisprudence, 2 vol.,
  - b. Holland's Jurisprudence,
  - c. Maine, Ancient Law.

Tweede deel.

- I. *Romeinsch Recht*:
Speciaal onderwerp: lib. 8 der Pandecten en het commentaar van Voet daarop.
- II. *Romeinsch-Hollandsch Recht*:
  - a. De Groot's Inleiding,
  - b. Van Leeuwen's R. H. Recht,
  - c. Van der Keessel's Theses Selectae,
  - d. Van der Linden's Handboek.
- III. *Locale Wetten en Besluiten*.
- IV. *Strafrecht*:
  - a. Van Deïnse.
  - b. Stephen's Digest of the Criminal Law.
- V. *Bewijsrecht*:
  - a. Best's Principles of the Law of Evidence,
  - b. Stephen's Digest of the Law of Evidence.
- VI. *Kontracten en Delicten, (Torts)*:
Ansen. Principles of the Law of contracts,
Pollock. The Law of Torts,
Speciaal onderwerp: Brown's Common Law,
Bk. I, Ch. 3 Bk. II, Ch. 1 & Ch. 3—6 Bk. III, Ch. 1—5.

Kandidaten kunnen in plaats van in *Strafrecht* Examen afleggen in de *Beginselen van Equity*, en in plaats van Contracten en Delicten Examen in Internationaal Recht, mits zij van hun keuze hieromtrent bij hun aanzoek voor het te houden Examen schriftelijk kennisgeven aan den Secretaris

De schrijvers te worden bestudeerd voor:

- A. Beginselen van Equity zullen zijn:
Snell's Principle of Equity.

B. Internationaal Recht:

- a. Professor T. M. Asser's Inleiding,
- b. Creasy's First platform of International Law,
- c. Wheaton's International Law.

CERTIFICAAT DER TWEEDE KLASSE.

(Noodig voor toelating als Procureur, Notaris en Transport-
en Verbanduitmaker).

- I. *Romeinsch-Hollandsch Recht*: (Twee papieren)
  - a. De Groot's Inleiding,
  - b. Van Leeuwen's R. H. Recht,
  - c. Van der Linden's Handboek,
  - d. Van der Keesel's Theses Selectae.
- II. *Wisselrecht*:
  - a. Prof. Asser's Beginselen van 't Handelsrecht, Cap. VII,
  - b. De Leer der Provisioneele Vonnissen. (Praktijk in deze Republiek en in de Kaapkolonie).
- III. *Locale Wetten*:
Alle plaatselijke Wetten en Volksraadsbesluiten.
- IV. *Notariëele Praktijk*:
  - a. Tennant's Notary's Manual.
- V. *Praktijk in de Gerechtshoven*:
  - a. Regels van het Hoog Gerechtshof en der Lagere Hoven,
  - b. Algemeene Praktijk.

CERTIFICAAT DER DERDE KLASSE.

(Noodig voor toelating als Agent)

- I. *Romeinsch-Hollandsch Recht*:
  - a. Van der Linden's Handboek.
- II. *Locale Wetten*:
  - a. De Grondwet,
  - b. De Crimineele Procedure,
  - c. De plaatselijke Wetten en Volksraadsbesluiten van af 1870,
  - d. Praktijk in de Lagere Hoven.

Voor al de Examens in de Rechtsgeleerdheid wordt de helft van het gestelde getal punten vereischt om te passeeren en een derde in elk afzonderlijk vak.

NB. De Examinatoren letten in elk geval op den stijl waarin de antwoorden op de verschillende vragen, vooral wat betreft het Notarisambt, worden gegeven.

LANDMEETKUNDE

Eerste deel: Theorie.

- I. *Rekenkunde*, in haren geheelen omvang.
- II. *Stelkunde*:
  - a. Grootste gemeene deeler en kleinste gemeene veelvouden,
  - b. Worteltrekkingen en wortelvormen.
  - c. Positieve, negatieve en gebroken exponenten,
  - d. Denkbeeldige getallen,
  - e. Verhouding, evenredigheid en verandering van getallen,
  - f. Algemeene manier om stelsels van vergelijkingen van den eersten en tweeden graad op te lossen,
  - g. Rekenkundige, meetkundige en harmonische reeksen,
  - h. Permutaties en combinaties,
  - i. Binomium von Newton,
  - j. Logarithmen,
  - k. Renten en jaargelden (annuïteiten).
- III. *Vlakke meetkunde*:
  - a. Meetkundige eigenschappen van de rechte lijnen, driehoeken en cirkels,
  - b. Inhoud van vlakke figuren,
  - c. Evenredigheid van rechte lijnen, cirkels en oppervlakken,
- IV. *Vlakke driehoeksmeting*:
  - a. Oplossing van vlakke driehoeken,
  - b. Trigonometrische eigenschappen van rechte lijnen, driehoeken, cirkels en trigonometrische functiën,
  - c. Trigonometrische benaderingen.
- V. *Bolvormige Driehoeksmeting*:
  - a. Oplossing van bolvormige driehoeken,
  - b. Eigenschappen van bolvormige lichamen, kleine en groote cirkels,
  - c. Benaderingen in bolvormige driehoeksmeting,
  - d. Spherisch exces,
  - e. Bolvormige meetkunde.

- VI. *Kosmographie en praktische sterrekunde* :
- a. Tijd-bepaling en tijd-verdeeling,
  - b. Samenstelling en in orde brengen van de meest gebruikelijke astronomische instrumenten,
  - c. Praecessie, nutatie, parallax en refractie (straalbreking).
  - d. Beweging der hemellichamen van ons zonnestelsel, meer in het bijzonder van de Aarde, de maan en de manen van Jupiter.
  - e. Optica van den telescoop,
  - f. Bepaling van geographische lengte en breedte.

VII. *Coördinaten* :

- a. Eigenschappen van de rechte lijn,
- b. Inhoud van vlakke rechtlijnige figuren.
- c. Gewone berekeningen door coördinaten en de toepassing daarvan op het lankmeten.

VIII *Land- en Aardmeetkunde* :

- a. Opmeten van basis en basis van verificatie,
- b. Gewone triangulatie,
- c. Inrichting, vereischten en gebruik van theodoliet, ketting, sextant, prismatisch kompas, waterpas, pentagraaf, kwik- en aneröide barometers, hypsometer, planimeter, protractor, schalen en andere algemeen gebruikelijke wiskundige meetinstrumenten.
- d. Berekeningen van afstanden, hoeken en oppervlakken — de aarde bolrond genomen,
- e. Projecties en het maken van kaarten — de aarde bolrond genomen,
- f. Het meten van hoogten,
- g. Waterpassen.

Tweede Deel: Praktijk.

I. *Teekenen* :

Het teekenen van landmeterskaarten en plannen, insluitende het topographisch teekenen,

II. *Praktische vraagstukken*,

Insluitende alles wat tot landmeting behoort,

III. *Proefmeting*,

IV. *Kennis van de Plaatselijke Wetten en Bepalingen betrekking hebbende op de Landmeting.*

Tot het tweede deel van dit examen wordt niemand toegelaten, dan op bewijs dat de kandidaat minstens 6 maanden in de Zuid-Afrikaansche Republiek met een landmeter in 't veld is werkzaam geweest.

ONDERWERPEN VOOR HET EXAMEN

TER VERKRIJGING VAN DEN RANG
VAN APOTHEKER OF CHEMIST EN DROGIST.

Materia Medica :

- a. De karakteristieken of kenmerken,
- b. Eigenschappen,
- c. Werkzame bestanddeelen der geneesmiddelen van de materia medica, organische en anorganische.

Artsenij-Bereidkunde :

- a. De Bereiding,
- b. Karakteristieken.
- c. Werkzame (actieve) bestanddeelen,
- d. Dosis der voorschriften der Pharmacopoea.

De praktijk Artsenij-Bereidkunde :

- a. Het lezen, verstaan en bereiden van recepten,
- b. Het vertalen van gedeelten der Latijnsche Pharmacopoea,
- c. Het decimaal stelsel.

Toxicologie :

Giften en tegengiften.

Huishoudelijke bepalingen

VAN DEN

RAAD VAN EXAMINATOREN

DER

ZUID-AFR. REPUBLIEK.

ARTIKEL 1. De Raad van Examinatoren zal uit zijn midden een Vice-Voorzitter kiezen, die bij afwezigheid van den Voorzitter dezelfde macht zal hebben en dezelfde plichten zal vervullen als de Voorzitter.

2. De Raad van Examinatoren vergadert op zulke tijden, dat er niet meer dan 2 maanden tusschen de op elkaar volgende vergaderingen zullen verlopen. De datum der vergadering wordt door den Voorzitter en den Secretaris bepaald. Buitengewone vergaderingen zullen door den Voorzitter bepaald worden op schriftelijk verzoek van minstens 2 leden van den Raad, vermeldende het speciale doel waartoe zij eene vergadering begeeren.

3. De oproeping tot de vergadering geschiedt door den Secretaris, die 3 dagen vóór de vergadering de kennisgevingen zal uitzenden. Voor de in art. 2 vermelde buitengewone vergaderingen zal de Secretaris in de aanschrijving vermelden het speciale doel der bijeenkomst.

4. Uur en plaats van elke vergadering zal worden bepaald door den Voorzitter, in overeenstemming met den Secretaris.

5. Het quorum van den Raad van Examinatoren bestaat uit 5 leden. De stemming in de vergadering geschiedt bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen heeft de Voorzitter of zijn plaatsvervanger een beslissende stem. In het stemmen zullen de namen van degenen, die voor of tegen een besluit of persoon gestemd hebben, niet worden opgeteekend, tenzij er om gevraagd wordt; bij aanvraag heeft eenig lid te eeniger tijd het recht zijn vóór- of tegenstem te doen aantekenen, behalve in stemmingen aangaande de toekenning of weigering van certificaten of onderscheidingen, als wanneer alleen de beslissing van den Raad zal worden aangeteekend.

6. Bij de vergaderingen van den Raad worden eerst de notulen der vorige vergadering gearresteerd en daarna worden door den Secretaris de zaken ter behandeling voorgebracht.

7. De Secretaris zal nauwkeurig de notulen der vergadering houden, in welke opteekening geschiedt van de verhandelde zaken en besluiten, maar niet van de discussiën; bij speciaal besluit van den Raad kunnen in eenige zaak de discussiën worden opgeteekend. De Secretaris ontvangt alle stukken den Raad toekomende en brengt die in behoorlijke orde voor den Raad; brieven om inlichting, welke volgens de wet en bepalingen door hem kan verstrekt worden, worden in den tusschentijd door hem beantwoord, maar hij houdt kopie van alle brieven.

8. De Raad bepaalt met het afnemen van examens, wie de examinatoren zullen zijn, en stelt daartoe zoowel leden van den Raad als andere bevoegde personen aan.

9. De Secretaris zendt aanzoeken van geneeskundigen, nadat zij geregistreerd zijn, direct naar de Geneeskundige Commissie, en legt haar rapport met de documenten voor den Raad; evenzoo zendt hij aanzoeken van landmeters naar den Landmeter-Generaal.

10. In alle examens zal de waarde der antwoorden van kandidaten berekend worden naar standaards van punten, door de examinatoren gemeenschappelijk te voren bepaald. De schriftelijke vragen zullen steeds gezamenlijk beoordeeld worden door de examinatoren, die gezamenlijk voor een of ander examen aangewezen zijn.

11. De examinatoren zullen gehouden zijn hunne vragen 14 dagen vóór den aanvang van het examen in te leveren bij den Secretaris van den Raad, in duidelijk schrift, en hun rapport zullen zij inleveren bij den Secretaris binnen 14 dagen na den afloop van het examen.

12. Op examens buiten den vastgestelden tijd worden de fooien met de helft vermeerderd.

13. De Secretaris is tevens Thesaurier van den Raad, houdt boek van inkomsten en uitgaven van alle gelden en zegels, verantwoordt maandelijks alle inkomende gelden bij den Thesaurier-Generaal en maakt alle rekeningen voor den Raad uit op last van den Raad. Aan den Secretaris wordt een honorarium toegekend van p. st. 100 per annum; aan elken examiner wordt voor elk vak waarin hij examineert toegekend p. st. 2 voor elk vijftal kandidaten of gedeelten daarvan; aan elk lid van den Raad wordt voor elke zitting die hij bijwoont p. st. 1 toegekend.

Deze algemeene bepalingen omvatten de programma's der examens voor:

- a. Onderwijzer, 1e, 2e. en 3e klasse; als ook het onderwijs in de nuttige en fraaie handwerken.
- b. Eerste en Tweede graad in Letteren en Wetenschappen.
- c. Rechtsgeleerdheid.

Eerste klasse.

(Noodig voor toelating als Advokaat.)

Tweede klasse.

(Noodig voor toelating als Procureur, Notaris en Transport- en Verbanduitmaker.)

Derde klasse.

(Noodig voor toelating als Rechtsagent).

- d. Landmeter.
- e. Ter verkrijging van den rang van Apotheker of Chemist en Drogist.